

JÓZEF KOREDCZUK

Uniwersytet Wrocławski
e-mail: kored@prawo.uni.wroc.pl

Powstanie Zakładu Historii Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego

W 2014 r. minęła osiemdziesiąta rocznica urodzin Profesora Alfreda Koniecznego, a także przypada trzydziesta rocznica utworzenia Zakładu Historii Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego — Profesor Konieczny przestał być jego kierownikiem dziesięć lat temu. Zakład ten jest obecnie jedną z trzech placówek w Polsce, które dydaktycznie i naukowo zajmują się badaniami nad dziejami administracji. Pozostałe to: Katedra Historii Administracji i Myśli Administracyjnej na Uniwersytecie Jagiellońskim i Katedra Historii Administracji na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji)¹. Ponadto, na Uniwersytecie Łódzkim w ramach struktury Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego istnieje Zakład Historii Administracji, zatrudniający aktualnie jednego asystenta². Powstanie Zakładu Historii Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego i jego rozwój nierozzerwalnie wiążą się z osobą Profesora Alfreda Koniecznego.

Pierwsza próba utworzenia Zakładu w 1970 r.

Pierwszej próby utworzenia Zakładu dokonano w 1970 r., kiedy to pismem z 9 stycznia 1970 r. (nr W-VIII-A-52/655/69/70) ówczesny dyrektor Instytutu Historii Państwa i Prawa, prof. Kazimierz Orzechowski wystąpił do dziekana Wydziału Prawa i Administracji, doc. Jana Kosika z wnioskiem o utworzenie przy

¹ M. Materniak-Pawłowska, *Dyscypliny historycznoprawne na Wydziałach Prawa i Administracji*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2013, t. 65, z. 2, s. 359, 372 i 405.

² *Ibidem*, s. 384.

Instytucie Historii Państwa i Prawa Zakładu Historii Administracji na Ziemiach Polskich³. O planowanym wystąpieniu z powyższym wnioskiem poinformował pracowników na posiedzeniu Instytutu 18 grudnia 1969 r., dodając, że miałby on powstać z podziału dotychczasowego Zakładu Historii Państwa i Prawa Polskiego i być utworzony od 1 września 1970 r., na jego kierownika przewidziano dr. hab. Alfreda Koniecznego. Profesor Kazimierz Orzechowski poinformował zebranych, że prodziekan Aleksander Patrzalek i doc. Marek Mazurkiewicz „ustosunkowali się entuzjastycznie” do owej propozycji, oraz zapowiedział zbiorowe opracowanie skryptu dla Zakładu Historii Administracji na Ziemiach Polski⁴.

Wniosek Instytutu, zgodnie z procedurą został skierowany do Komisji Rozwoju Wydziału, która zaopiniowała go pozytywnie na posiedzeniu 29 stycznia 1970 r. Następnie skierowano go na posiedzenie Rady Wydziału Prawa i Administracji, gdzie 20 lutego 1970 r., po dyskusji, w której na szczególne podkreślenie zasługuje głos doc. Jana Jendrośki (ówczesnego dyrektora Instytutu Nauk Administracyjnych), został on jednomyślnie poparty przez Radę Wydziału. Pozytywnie zaopiniowano także kandydaturę dr. hab. Koniecznego na stanowisko kierownika Zakładu, pod warunkiem zatwierdzenia jego stopnia naukowego, gdyż habilitował się 4 grudnia 1969 r. Następnie pismem z 26 lutego 1970 r. (nr IU-VIII-A-64/905/69/70) dziekan Wydziału Prawa skierował go do rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, w celu przedstawienia na posiedzeniu Senatu⁵.

Po niespełna półtoramiesięcznych oczekiwaniach, prorektor Uniwersytetu Wrocławskiego do Spraw Nauczania, prof. Antoni Opolski pismem z 17 kwietnia 1970 r. (nr D-24-11/70) poinformował dziekana Wydziału Prawa, że Kolegium Rectorskie uznało, iż projekt utworzenia Zakładu Historii Administracji na Ziemiach Polskich nie znajduje uzasadnienia wobec braku odpowiedniego przedmiotu w programach nauczania. Nie na wiele przy tym zdały się dodatkowe wyjaśnienia, odnośnie do wniosku, jakich udzielił dyrektor Instytutu w piśmie z 2 kwietnia 1970 r. (nr IU-1-23-70)⁶. Istotnie, w tamtych czasach nie było jeszcze w programach nauczania na wydziałach prawa przedmiotu „historia administracji”, lecz wykładano ją w ramach przedmiotu „historia ustroju Polski w latach 1764–1939”, koncentrując się w nim szczególnie na zagadnieniach związanych z administracją. Gwoli przypomnienia, warto dodać, że ówczesnym rektorem Uniwersytetu Wrocławskiego był prawnik, prof. Włodzimierz Berutowicz.

Dotychczasowe niepowodzenia wniosku wskazują, że był on złożony zbyt pochopnie i przyjmowany na poziomie Wydziału bezkrytycznie. To skłoniło wła-

³ Arch. UW, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974* [nienumerowane karty].

⁴ *Protokoły posiedzeń Instytutu Historii Państwa i Prawa w latach akademickich 1969/1970–1972/1973*, k. 26–27. Dopiero w 1992 r. Alfred Konieczny, wspólnie z Bogdanem Cybulskim, wydali skrypt *Historia administracji na ziemiach polskich (1764–1939). Wybrane zagadnienia* (Wrocław 1992).

⁵ Arch. UW, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974*.

⁶ *Ibidem*.

dze Instytutu, by go jednak poddać pełnej i ponownej procedurze weryfikacyjnej na poziomie Wydziału. Po raz kolejny wniosek Instytutu o utworzenie Zakładu był przedmiotem posiedzenia Komisji Rozwoju Wydziału, która 20 maja 1970 r. jednomyślnie go poparła (członkiem Komisji był m.in. K. Orzechowski). Natomiast następnego dnia, 21 maja 1970 r., poparła go i powierzyła jego kierownictwo Alfredowi Koniecznemu, Rada Wydziału Prawa i Administracji, w trakcie której za wnioskiem szczególnie wypowiadał się Berutowicz. Jako uzasadnienie wniosku podawano potrzeby rozwijających się ówczesnie studiów administracyjnych⁷.

W następstwie tych działań, dziekan Wydziału Prawa i Administracji pismem z 3 czerwca 1970 r. (nr W-VIII-A-64/1556/69/70) zwrócił się do rektora Uniwersytetu Wrocławskiego o skierowanie na posiedzenie Senatu wniosku o utworzenie z dniem 1 września 1970 r. Zakładu Historii Administracji⁸.

Pomimo negatywnego stosunku do wniosku Kolegium Rektorskiego, władze Instytutu Historii Państwa i Prawa nie zrezygnowały z jego dalszego popierania i w piśmie z 10 czerwca 1970 r. (nr IU-1-46-70) do rektora Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach propozycji dotyczących zmian organizacyjnych informowały, że Rada Naukowa Instytutu ponownie wnosi o utworzenie Zakładu Historii Administracji na Ziemiach Polskich w XIX i XX w. Szczegółowe uzasadnienie wniosku przedstawiono w piśmie z 19 maja 1970 r. (nr IU-1-40-70) dyrektora Instytutu Historii Państwa i Prawa do Ministra Oświaty i Szkolnictwa, gdzie podkreślano, że już obecnie Zakład Historii Państwa i Prawa Polskiego obsługuje studia administracyjne w zakresie przedmiotu „Historia Polski w XIX i XX w.”⁹, który był jedynym przedmiotem historycznym na tych studiach. Przedmiot ten był bowiem w planie Zawodowego Studium Administracji, zarówno na studiach dla pracujących, jak i stacjonarnych. Projektowany Zakład Historii Administracji, który miałby zostać z niego wydzielony, spełnia zatem stawiane mu wymogi, gdyż jego celem byłoby właśnie prowadzenie zajęć w zakresie historii Polski XIX i XX w.¹⁰

Na marginesie warto dodać, że badania nad historią administracji w Polsce, ale w czasach nowożytnych, przewidywały ówczesne ministerialne plany prac naukowo-badawczych na lata 1971–1975. Miały być one jednak prowadzone przez Instytuty Historii Prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim, Warszawskim i w Poznaniu. Nad dziejami administracji w epoce kapitalizmu miano pracować w Warszawie, Lublinie (UMCS) i Poznaniu¹¹.

⁷ *Ibidem*; Arch. UWr, sygn. AU-271/9, *Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa i Administracji, W-III/0001. Rada Wydziału — protokoły posiedzeń 1970–1972*, k. 328.

⁸ Arch. UWr, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974*.

⁹ *Plany i sprawozdania Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego za lata 1969/70 do 1972/73*, k. 55–56.

¹⁰ Arch. UWr, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974*.

¹¹ *Plany i sprawozdania Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego za lata 1969/70 do 1972/73*, k. 69–70.

Wniosek Instytutu Historii Państwa i Prawa z 1970 r. o utworzenie Zakładu Historii Administracji miał w Polsce pionierski charakter. Wyprzedzał o dziewięć lat utworzenie w 1979 r. Zakładu (obecnie Katedry) Historii Administracji i Myśli Administracyjnej na Uniwersytecie Jagiellońskim, która powstała z inicjatywy doc. Ludwika Łysiaka (i jej kierownika do 2000 r.), prekursora badań historyczno-prawnych nad administracją w ośrodku krakowskim. Natomiast w 1978 r. na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego powstała istniejąca do dziś Katedra Historii Ustroju i Administracji Polski, której twórcą i pierwszym kierownikiem w latach 1978–1982 był prof. Władysław Rostocki. Nie doszło natomiast do utworzenia placówki dydaktyczno-naukowej zajmującej się historią administracji na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, mimo że gorącym zwolennikiem tego przedmiotu jako samodzielnej dyscypliny był Bogusław Leśnodorski (zmarły w 1985 r.)¹².

Próby utworzenia Zakładu Historii Administracji w 1970 r. zakończyły się niepowodzeniem. Powrócono do nich ponownie dwa lata później w 1972 r. Wówczas to, pismem z 5 stycznia 1972 r. do Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, prof. Henryka Jabłońskiego, dyrektor Instytutu Historii Państwa i Prawa i jego Rada Naukowa zwrócili się z ponownym wnioskiem o utworzenie przy Instytucie Historii Państwa i Prawa Zakładu Historii Administracji na Ziemiach Polskich XIX i XX w. We wniosku tym podkreślono, że historia administracji na studiach administracyjnych „nie jest i nie może być pojmowana tylko jako wycinek ogólnego wykładu historii państwa i prawa (z systemu studiów prawniczych) lub wycinek historii ogólnej (z systemu studiów historycznych)”, lecz stanowi odrębną dyscyplinę historyczną właściwą dla studiów administracyjnych. Podniesiono ponadto, że wykładana „historia Polski XIX i XX wieku”, będąca dotychczas jedynym przedmiotem historycznym na studiach typu administracyjnego z konieczności „wykładana była na ogólnym tle dziejów narodu polskiego w tym czasie najpierw porównawczo z systemami administracyjnymi państw zaborczych na ziemiach polskich, następnie zaś obejmowała system administracyjny Polski przedwrześniowej”¹³. Przygotowując się do utworzenia Zakładu Historii Administracji, dyrektor Instytutu Historii Państwa i Prawa w planie pracy Instytutu na rok akademicki 1971/1972 wprowadził przemienne zajęcia z historii administracji, które miały być częściowo prowadzone przez pracowników Zakładu Powszechnej Historii Państwa i Prawa oraz Zakładu Prawa Rzymskiego¹⁴.

Również na posiedzeniu Instytutu 12 stycznia 1972 r. odbyła się dyskusja nad ponownym wystąpieniem z wnioskiem o utworzenie Zakładu Historii Admini-

¹² S. Grodziski, H. Olszewski, *Środowisko historycznoprawne w Polsce (1991–2000)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2001, t. 53, z. 1, s. 23.

¹³ Por. *Plany i sprawozdania Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego za lata 1969/70 do 1972/73*, k. 167–171; Arch. UW, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974*.

¹⁴ *Plany i sprawozdania Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego za lata 1969/70 do 1972/73*, k. 166.

stracji na Ziemiach Polskich XIX i XX w. *Novum* w porównaniu do poprzedniego wniosku stanowiło uściślenie chronologiczne — XIX i XX w. — zakresu badań przyszłego Zakładu. Dyrektor Instytutu uzasadniał konieczność utworzenia Zakładu dużymi aktualnymi obciążeniami dydaktycznymi oraz ich zwiększeniem w związku z planowanym rozwojem kierunku administracyjnego na Wydziale Prawa¹⁵. Po posiedzeniu Instytutu, jego dyrektor prof. Orzechowski pismem z 15 stycznia 1972 r. (nr IV-1-6-72) zwrócił się do dziekana Wydziału Prawa z wnioskiem o utworzenie Zakładu.

Powyższy wniosek był rozpatrywany przez Radę Wydziału na posiedzeniu 8 lutego 1972 r. i uzyskał jej jednomyślne poparcie, które uzasadniono potrzebami studiów administracyjnych.

Sprawa organizacji Zakładu była także przedmiotem obrad otwartego zebrania grupy partyjnej przy Instytucie Historii Państwa i Prawa 14 lutego 1972 r. W ich trakcie prof. Jerzy Falenciak, popierając ideę utworzenia Zakładu, wskazał na niebezpieczeństwo dehumanizacji wykształcenia studentów administracji, doc. Konieczny podkreślił zaś, że program przyszłego Zakładu mimo nieco odmiennej nazwy w sensie dydaktycznym pokrywa się z przedmiotem wykładowym na I roku studiów administracyjnych „Historia Polski XIX i XX w.”¹⁶ Podobnie we wspomnianym powyżej piśmie z 5 stycznia 1972 r., podkreślano, że „określenie projektowanego zakładu, jako Zakładu [Historii — J.K.] Administracji na Ziemiach Polskich XIX i XX w. jest tylko uściśleniem i bardziej adekwatnym określeniem wykładanej dyscypliny”¹⁷.

Ostatecznie, 17 lutego 1972 r. dziekan Wydziału Prawa, prof. J. Kosik, pismem do prorektora Uniwersytetu Wrocławskiego do Spraw Rozwoju Uczelni (nr W-VIII-A-64/500/71/72) — w ramach przeprowadzanej wówczas szerszej reformy na Wydziale, obejmującej między innymi oprócz Instytutu Historii Państwa i Prawa także Instytut Nauk Administracyjnych i Katedrę Ekonomii Politycznej — zwrócił się z wnioskiem o utworzenie z dniem 1 maja 1972 r. Zakładu Historii Administracji. W uzasadnieniu pisma podkreślono, że wniosek ten stanowi ponowienie wcześniej przedstawianego przez Wydział wniosku z 3 czerwca 1970 r. (pismo nr W-VIII-A-64-1556/69/70)¹⁸.

W ślad za powyższym pismem, dziekan Wydziału Prawa pismem z 19 lutego 1972 r. (nr W-VIII-A-64/800/71/72) zwrócił się do prorektora Uniwersytetu do Spraw Rozwoju Uczelni, prof. Antoniego Opolskiego o powołanie doc. Koniecznego na stanowisko kierownika wspomnianego Zakładu z dniem jego utworzenia¹⁹.

¹⁵ *Protokoły posiedzeń Instytutu Historii Państwa i Prawa w latach akademickich 1969/1970–1972/1973*, k. 129.

¹⁶ *Ibidem*, k. 142 i 144.

¹⁷ Arch. UWr, sygn. W-VIII-64, *Rozwój Wydziału 1961–1974*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

W piśmie z 22 marca 1972 r. (nr IU-1-14-72) do prorektora Opolskiego, dyrektor Instytutu, prof. Orzechowski podniósł, że obciążenia dydaktyczne tego [mającego być utworzonym — J.K.] Zakładu wedle stanu bieżącego wynoszą 713 godzin rocznie, zaś w roku 1973 r. wzrosną one do 1079 godzin²⁰. W tym okresie nastąpiła bowiem istotna zmiana w działalności dydaktycznej Wydziału. Dotychczasowe dwustopniowe studia administracyjne w trybie stacjonarnym i zaocznym w roku akademickim 1973/1974 przekształcono w jednolite czteroletnie, co było dowodem wzrostu znaczenia tego kierunku²¹.

Podjęte w latach 1970–1972 próby utworzenia Zakładu Historii Administracji zakończyły się niepowodzeniem. Niezależnie od ich przyczyn, niewątpliwie można stwierdzić, że jedną z nich była ich przedwczesność. Badania nad historią administracji w tamtym czasie nie tylko w Polsce (a nawet w Europie) nie były tak zintensyfikowane i zróżnicowane, jak współcześnie. Rozpoczął się dopiero proces definiowania ich zakresu przedmiotowego i ram chronologicznych²². Dowodem tego są dwie koncepcje przedmiotu historii administracji, jakie w tamtym czasie pojawiły się w Polsce. Pierwsza lansowana przez Huberta Izdebskiego, nawiązująca do powszechnej historii państwa, którą zawarł on w swojej *Historii administracji* po raz pierwszy opublikowanej w 1980 r. Koncepcję historii administracji Izdebskiego częściowo kontynuują do dziś Dorota i Jerzy Malcowie²³. Drugą alternatywną wizję przedmiotu historii administracji, nazwijmy ją umownie „polską”, zapoczątkowali w 1969 r. Andrzej Ajnenkiel, Bogusław Leśnodorski i Władysław Rostocki, wydając *Historię ustroju Polski (1764–1939)*. Następnie kontynuował ją Wojciech Witkowski²⁴, a obecnie Tadeusz Maciejewski²⁵. Tym, co łączy obydwie wspomniane koncepcje przedmiotu historii administracji, jest historia myśli administracyjnej, którą uwzględniają i jedni, i drudzy.

Powstanie Zakładu w 1984 r.

Do sprawy utworzenia Zakładu powrócono w 1984 r., kiedy to 17 września na posiedzeniu Rady Wydziału ponownie rozpatrywano wniosek Instytutu His-

²⁰ *Plany i sprawozdania Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego za lata 1969/70 do 1972/73*, k. 175.

²¹ M.J. Ptak, *Historia Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*, [w:] *Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Informator*, Wrocław 2008, s. 12.

²² Por. W. Witkowski, *Historia administracji w Polsce 1764–1989*, Warszawa 2007, s. 11.

²³ *Historia administracji nowożytnej*, Kraków 1996; *Historia administracji i myśli administracyjnej*, Kraków 2000.

²⁴ *Historia administracji w Polsce 1764–1989*, Warszawa 2007.

²⁵ *Historia administracji*, Warszawa 2002; *Historia administracji i myśli administracyjnej. Czasy nowożytne i współczesne (XVI–XX w.)*, Warszawa 2013.

torii Państwa i Prawa o utworzenie Zakładu Historii Administracji. Na jego kierownika dyrektor Instytutu, Kazimierz Orzechowski, zaproponował doc. Alfreda Koniecznego. W skład Zakładu mieli także wejść dr Bogdan Cybulski oraz mgr Piotr Krzysztof Marszałek, po powołaniu na stanowisko asystenta-stażysty²⁶. Po dyskusji, w której głos zabrali Jan Jendrośka i Franciszek Połomski (ówczesny kierownik Zakładu Historii Państwa i Prawa Polskiego, z którego miał być wydzielony nowy Zakład), Rada Wydziału jednomyślnie poparła wniosek Instytutu²⁷.

W następstwie podjętej uchwały dziekan Wydziału Prawa, prof. Adam Chełmoński, pismem z 24 września 1984 r. (nr W-VIII-604/609/83/84) zwrócił się do rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z wnioskiem o utworzenie w Instytucie Historii Państwa i Prawa Zakładu Historii Administracji. Wniosek ten uzasadnił tym, że „za wydzieleniem w ramach studiów administracyjnych odrębnej dyscypliny przemawiają wieloletnie doświadczenia, które uzasadniają także odpowiednie rozwiązania organizacyjne. Potrzebę taką podnosił Instytut już w 1970 r., formułując wniosek o utworzenie Zakładu Historii Administracji na ziemiach polskich. Podobne zmiany organizacyjne zostały przeprowadzone na uniwersytetach prowadzących kształcenie na kierunku administracyjnym”. W uzasadnieniu wniosku zwrócono również uwagę, że doceniając specyfikę przedmiotów historycznych na kierunku administracji, przygotowano już teksty ćwiczeniowe dla okresu II Rzeczypospolitej i okupacji hitlerowskiej na ziemiach polskich²⁸. Utworzenie Zakładu zaproponowano z dniem 1 listopada 1984 r.

Pomni przyczyn odrzucenia wniosku o utworzenie Zakładu Historii Administracji w 1970 r., iż „nie znajduje ono uzasadnienia wobec braku odpowiedniego przedmiotu w programach nauczania”, zanim powrócono ponownie do sprawy jego utworzenia w 1984 r., wprowadzono odpowiednie zmiany programowe na Studium Administracyjnym w ramach Wydziału Prawa. Ich dokonanie zostało potwierdzone na posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 19 września 1984 r.²⁹ Być może miało to wpływ na pozytywne ustosunkowanie się do wniosku o utworzenie Zakładu Historii Administracji, który był dyskutowany na posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 10 października 1984 r. Refero-

²⁶ Cybulski był adiunktem w Zakładzie w latach 1984–1993, zaś Marszałek asystentem w latach 1984–1987.

²⁷ Arch. UW, sygn. AU-431/30, *Uniwersytet Wrocławski. Dział Organizacyjny. OR-0131, Zbiór normatywów władz Uczelni*, 1984, k. 164; Arch. UW, sygn. AU-245/1, *Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa i Administracji. Dziekanat W-III-0001, Rada Wydziału. Protokoły posiedzeń 17 września 1984–23 września 1985*, k. 7.

²⁸ Arch. UW, sygn. AU-431/30, *Uniwersytet Wrocławski. Dział Organizacyjny. OR-0131, Zbiór normatywów władz Uczelni*, 1984, k. 161. Przygotował je Alfred Konieczny wspólnie z Jerzym Chodorowskim: *Wybór tekstów źródłowych z historii ustroju Polski 1916–1939* (Wrocław 1972, 1974 i 1977) i sam Konieczny: *Wybór tekstów źródłowych z historii państwa i prawa. Okres okupacji hitlerowskiej na ziemiach polskich* (Wrocław 1977 i 1980).

²⁹ Arch. UW, *Protokoły z posiedzeń Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 1983–1984*, k. 390.

wał go dziekan Wydziału Prawa, prof. Chełmoński, za wnioskiem opowiedzieli się wszyscy głosujący — 25 osób³⁰. O zatwierdzeniu wniosku przez Senat, dziekan Wydziału Prawa poinformował członków Rady Wydziału na jej posiedzeniu w dniu 22 października 1984 r.³¹, czyli cztery dni po podjęciu owej najbardziej wyczekiwanej decyzji.

Ostatecznie Zakład został utworzony na podstawie zarządzenia nr 20/84 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego im. Bolesława Bieruta we Wrocławiu, prof. Jana Mozrzymsa, z 18 października 1984 r.³², którego § 1 stanowił, że z dniem 1 listopada 1984 r. w Instytucie Historii Państwa i Prawa na Wydziale Prawa i Administracji tworzy się Zakład Historii Administracji³³. Odpowiedzialnym za wprowadzenie zmian w strukturze Instytutu, wynikłych z wydania niniejszego zarządzenia, Rektor uczynił dyrektora Instytutu (§ 3 zarządzenia), nadzór nad jego wykonaniem powierzył zaś Prorektorowi ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą (§ 4 zarządzenia). W ten sposób po czternastu latach zakończył się bój o jego utworzenie. Kierownikiem został Alfred Konieczny, który sprawował tę funkcję do 30 września 2004 r.³⁴

Mimo że po utworzeniu Zakładu Historii Administracji na Uniwersytecie Wrocławskim powstała w 1999 r. tylko jeszcze jedna placówka dydaktyczno-naukowa, zajmująca się historią administracji, jaką jest Katedra Historii Administracji na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, kierowana przez prof. Jerzego Flagę), nastąpił dalszy rozwój historii administracji, jako przedmiotu dydaktycznego. Zaczęto go bowiem wykładać jako odrębny przedmiot dydaktyczny na niektórych Wydziałach Prawa i Administracji w Polsce, pomimo nieistnienia na nich wyodrębnio-

³⁰ *Ibidem*, k. 412; Arch. UW, sygn. AU-431/30, *Uniwersytet Wrocławski. Dział Organizacyjny. OR-0131, Zbiór normatywów władz Uczelni, 1984*, k. 163. Wcześniej, 2 października 1984 r., zgodę na wprowadzenie tego punktu do programu obrad Senatu podpisał ówczesny Prorektor d/s Ogólnych Uniwersytetu, doc. F. Połomski.

³¹ Arch. UW, sygn. AU-271/9, *Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa i Administracji, W-III/0001. Rada Wydziału — protokoły posiedzeń 1970–1972*, k. 21.

³² W większości opracowań, jako datę powstania Zakładu, podaje się rok 1985; T. Kruszewski, *Profesor Alfred Konieczny*, AUWr No 2616, Prawo CCLXXXVIII, *Studia Historycznoprawne [Tom dedykowany Profesorowi doktorowi Alfredowi Koniecznemu]*, Wrocław 2004, s. 8; *Opinia z dnia 28 grudnia 1991 r. dra hab. Karola Joncy do wniosku o powołanie Prof. dra habil. Alfreda Koniecznego na stanowisko profesora zwyczajnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego*, s. 5.

³³ Arch. UW, sygn. AU-431/30, *Uniwersytet Wrocławski. Dział Organizacyjny. OR-0131, Zbiór normatywów władz Uczelni, 1984*, k. 167; *Sprawozdanie z działalności Uniwersytetu Wrocławskiego w roku 1984*, [w:] *Inauguracja roku akademickiego 1985/1986*, Wrocław 1987, s. 133.

³⁴ Mimo że decyzją rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Romualda Gellesa z 16 sierpnia 2002 r. został powołany na stanowisko dyrektora Instytutu i kierownika Zakładu na okres od 1 września 2002 r. do 31 sierpnia 2005 r., w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego 10 maja 2004 r., na posiedzeniu Instytutu, kierownikiem Zakładu wybrano jednak prof. Tomasza Kruszewskiego, ucznia prof. Alfreda Koniecznego.

nych w tym zakresie jednostek organizacyjnych. Z taką chociażby sytuacją mamy dziś do czynienia na Wydziałach Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Uniwersytetu Gdańskiego³⁵.

Utworzenie Zakładu Historii Administracji na Uniwersytecie Wrocławskim, początkowo tak kontestowane i mające głównie charakter poznawczy, po 1989 r. w kontekście przeprowadzanych ówczesnie reform administracyjnych nabrało charakteru praktycznego, a na początku XXI w., w związku z ówczesnym *boomem* na studia administracyjne — nowego charakteru dydaktycznego. Zakład ten do dziś zajmuje trwałe miejsce w strukturze Instytutu Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego.

The creation of the Department of History of Administration at the University of Wrocław

Abstract

The author presents the origins and circumstances of the creation of the Department of History of Administration at the University of Wrocław, the first failed attempts of its establishment in 1970 and 1972 and a successful completion in 1984. The author discusses it against the background of the emergence and development of similar research units in Poland and the role and importance of history of administration as an academic discipline, its place among historical and legal subjects and as one of the subjects of teaching in the context of administrative studies. It is associated with organizational and didactic changes that took place during this period at the Faculty of Law and Administration at the University of Wrocław, which ultimately led to the establishment of the Department. The author also shows the role played in the creation of that Department by the leadership of the Institute of History of State and Law, and especially prof. Alfred Konieczny, the initiator of creation and the first head of this Department.

Die Entstehung der Abteilung für Verwaltungsgeschichte an der Universität Wrocław

Zusammenfassung

Der Verfasser stellt in seinem Beitrag die Geschichte und Umstände der Entstehung des als eine Bildungseinheit verstandenen Seminars für Verwaltungsgeschichte an der Universität Wrocław dar – die ersten, fehlgeschlagenen Versuche von 1970 und 1972 und die mit Erfolg gekrönten von 1984. Er tut das vor dem Hintergrund der Entstehung und Entwicklung ähnlicher Forschungseinheiten in Polen sowie der Funktion und Bedeutung des Faches Verwaltungsgeschichte als einer wissenschaftlichen Disziplin, ihrer Position unter den rechtshistorischen Fächern sowie als eines der didaktischen Fächer im Rahmen des Verwaltungsstudiums. Das ist mit den organisatorischen und didaktischen Änderungen verbunden, die zu der besprochenen Zeit an der Fakultät für Rechts-

³⁵ S. Grodziski, H. Olszewski, *Środowisko historycznoprawne w Polsce (1991–2000)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2001, t. 53, z. 1, s. 26–27; *Nauki historycznoprawne na Wydziałach Prawa i Administracji. Struktury-kadra-kierunki badań-dydaktyka*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2001, t. 53, z. 1, s. 55, 64 i 66.

und Verwaltungswissenschaften der Universität Wrocław stattfanden und zuletzt die Entstehung des Seminars ermöglichten. Der Verfasser zeigt auch die Rolle, die bei der Entstehung der genannten Einheit die Direktion des Instituts für Staats- und Rechtsgeschichte, hier insbesondere Prof. Alfred Konieczny, der Initiator ihrer Gründung und ihr erster Leiter, gespielt hat.

Keywords: history of administration, the Institute of History of State and Law, the Department of History of Administration, studies in administration.